

САОПШТЕЊЕ

У периоду од 09. до 11. априла 2014. године, у Зајечару је одржана 9. међународна конференција: "Безбедност саобраћаја у локалној заједници".

У раду Конференције учествовало је преко 370 стручњака из Србије и иностранства (Аустралија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Црна Гора, Мађарска, Словенија, Македонија, Немачка). Конференцији је присуствовало преко 50 студената из високошколских установа које изучавају и безбедност саобраћаја (из Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца, Бања Луке).

- **Изложено је** 5 (пет) уводних реферата и преко 80 радова, реферата и дискусија.
- **Објављен је Зборник радова** у електронском и штампаном издању. Штампано издање садржи 83 стручна рада, који су добили позитивне рецензије.
- **Награђени су** најбољи радови у чијем су писању учествовали студенти.
- **Додељене су плакете** за допринос унапређењу безбедности саобраћаја:
 - о Сashi Мирковићу – као најактивнијем појединцу у 2014. години,
 - о Граду Зајечару – као домаћину IX Конференције,
 - о ПУ Пријепоље – као најбезбеднијој полицијској управи у 2014. години,
 - о ПУ Бор – као најактивнијој полицијској управи у 2014. години,
 - о Граду Београду – као најактивнијем граду,
 - о Граду Краљеву – као најактивнијој општини у 2014. години,
 - о Општини Жагубица – као најбезбеднијој општини у 2014. години.
- **Одржана је радионица** под називом: Успостављање заштитног система безбедности саобраћаја у локалној заједници – Студија случаја „Зајечар“.
- **Поново је наглашен значај међународних иницијатива**, а посебно активности УН, Светске здравствене организације и Светске банке, као и потреба да се ове иницијативе прате и спроводе на локалном нивоу.
- **Приказана су искуства** и реализоване активности у циљу унапређења безбедности саобраћаја у локалним заједницама (општинама и градовима) у праћењу стања безбедности саобраћаја у Македонији и Хрватској.
- **Приказана су искуства** и реализоване активности у циљу унапређења безбедности саобраћаја у локалним заједницама (општинама и градовима) у Републици Србији.
- **Приказана су искуства** која се односе на праћење и унапређење стања безбедности саобраћаја у појединачним затвореним системима (ЈКП БВК и НИС а.д.).
- **Разматрано је** усаглашавање методологије праћења стања безбедности саобраћаја ради међусобног поређења на свим нивоима (међу различитим

земљама, градовима и затвореним системима), применом индикатора безбедности саобраћаја као обавезан, проактивни начин праћења стања безбедности саобраћаја.

- **Приказана су искуства** која се односе на теоријску обуку возача, лиценцирање кадрова за обуку возача, али и рад који се односи на прву помоћ, односно познавање прве помоћи од стране возача.
- **Посебно је разматрана** безбедност рањивих учесника у саобраћају.
- **Приказана су искуства** из кампања у безбедности саобраћаја путем савремених друштвених мрежа.
- **Анализирано је финансирање** унапређења безбедности саобраћаја у градовима и општинама са нагласком на коришћење новца за финансирање безбедности саобраћаја од наплаћених новчаних казни за прекраје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима који припада буџету јединице локалне самоуправе на чијој територији је прекрај учињен.

Учесници Конференције подржавају и охрабрују:

- **Организаторе Конференције** да у наредном периоду интензивирају сарадњу и размену знања и искустава, а у циљу развоја система безбедности саобраћаја, заснованог на трансфери знања и примени искустава најразвијенијих земаља.
- **Локалне заједнице** које су, савесно и у складу са законом, користиле новчана средства намењена унапређењу безбедности саобраћаја и тако допринеле изградњи и јачању капацитета, развоју сопствених знања и искустава, односно смањивању страдања на путевима, да наставе са организацијом активности на такав начин.
- **Позитиван тренд** раста процента коришћења наменских средстава која се користе у складу са законом и потребама смањивања страдања у саобраћају.
- **Локалне заједнице** које то још нису учиниле, да формирају локална тела за координацију послова безбедности саобраћаја, и доносе и спроводе годишње програме инвестиција у безбедности саобраћаја у складу са законом.
- **Укључивање већег броја стручњака** из безбедности саобраћаја у процес трансфера знања који се одвија током одржавања ове Конференције, а посебно када се ради о учешћу студената.

Учесници Конференције истичу следеће проблеме:

- **Извештај о стању безбедности саобраћаја** још није поднет Народној Скупштини (иако је Влада обавезна да најмање двапут годишње припрема и доставља овај извештај!).
- **Народна Скупштина** још ниједном није имала на дневном реду расправу о стању и тенденцијама у

безбедности саобраћаја. Овим су најзначајнији државни органи испустили да изврше минимум својих законских обавеза. Својим нечињењем су дали лош пример који је допринео да ни други субјекти не поштују закон, што је довело до урушавања заштитног система безбедности саобраћаја и сувишног страдања људи у саобраћају.

- **Националну стратегију безбедности саобраћаја и Акциони план безбедности саобраћаја** Влада Републике Србије још није донела, иако су то њене законске обавезе!
- **Стање заштитног система безбедности саобраћаја је и даље нездовољавајуће.** Тек нешто више од две трећине општина формирало је тела за координацију послова безбедности саобраћаја.
- **Програме коришћења наменских средстава** за унапређење безбедности саобраћаја на путевима је усвојило мање од половине локалних заједница.
- **Ненаменско и противзаконито** коришћење новца за финансирање безбедности саобраћаја од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима који припада буџету јединице локалне самоуправе на чијој територији је прекршај учинjen, има размере опште појаве.
- **Упркос интервенцији од стране Повереника за информације од јавног значаја,** један број јединица локалне самоуправе и даље одбија да податке о трошењу наменског новца учини транспарентним. Ово побуђује сумњу да се у тим јединица локалне самоуправе новац троши ненаменски.
- **Контрола коришћења новца намењеног за финансирање безбедности саобраћаја од наплаћених новчаних казни** са циљем да утврди да ли су средства наменски и законито коришћена, буџетска инспекција Министарства финансија и привреде још није вршила и тако је омогућила ненаменско и противзаконито трошење новца у локалним заједницама.
- **Новац намењен за видео надзор над путевима** по основу издвајања друштава за осигурање у износу од 1,2% бруто премије осигурања од аутоодговорности, прописаних Законом о обавезном осигурању у саобраћају, а која се користе у складу са Законом о безбедности саобраћаја на путевима, достигла су износ од око 800 милиона динара. **Непознато** је како су ова средства утрошена?
- **Поједине одредбе Закона о безбедности саобраћаја,** који је на снази већ пет година, нису примењене. На пример, одредбе које се односе на: систем оспособљавања возача, савремене процедуре унапређења безбедности пута, није успостављен квалитетан рад националног и локалних координационих тела, програмиран квалитетан научно истраживачки рад, рад са ризичним и најугроженијим категоријама учесника у саобраћају, систем саобраћајног образовања и васпитања деце, није успостављена интегрисана база података, извештавање извршних и законодавних органа власти, транспарентно извештавање о коришћењу новца за финансирање безбедности саобраћаја, итд.
- **Поједини подзаконски акти** којима се додатно уређује примена Закона о безбедности саобраћаја на

путевима нису усвојени, нити примењени. На пример, они који додатно уређују примену процедуре за унапређење безбедности пута (ревизију и проверу безбедности пута и дубинске анализе, едукација и сертификање ревизора итд.)

- **Закон о безбедности саобраћаја** пружа велике могућности за унапређење безбедности саобраћаја које нису искоришћене, првенствено због недовољне посвећености Владе Републике Србије, надлежних министарстава и институција система.
- **Досадашње измене Закона о безбедности саобраћаја** нису биле утемељене на захтевима безбедности саобраћаја, па неке од измена урушавају заштитни систем и доприносе повећаном страдању у саобраћају. На пример: промењена је намена средстава од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима намењених унапређењу рада саобраћајне полиције преусмеравањем на опште потребе Министарства унутрашњих послова; ублажене су санкције за најтеже саобраћајне прекршаје увођењем могућности њиховог „праштања“ од стране старешина саобраћајне полиције; омогућено је избегавање казне затвора за најтежа пијанства.
- **Уочено је системско лоше стање у области саобраћајне сигнализације** (лоша и неадекватна сигнализација, недостаје катастар саобраћајне сигнализације на путевима - државним и локалним итд.)
- **Техничке мере за успоравање саобраћаја** на путевима се не спроводе на основу истраживања и детаљних пројекта, већ на основу политичке одлуке.
- **Зоне школа** нису свуда обележене у складу са Законом, нити на основу елабората безбедности саобраћаја и уз примену мера за повећање безбедности деце у саобраћају.
- **Рањиви учесници** у саобраћају и даље спадају међу најугроженије учеснике у саобраћају, а унапређењу њихове безбедности се не поклања одговарајућа пажња.
- **Кампање у безбедности саобраћаја** се спроводе врло ретко, на неадекватан начин, и без вршења евалуација, па су резултати потпуно непознати. Познато је да су кампање један од најефикаснијих начина унапређења стања безбедности саобраћаја, утицајем на побољшање знања, изградњу и утемељење ставова и промену понашања учесника у саобраћају.

Сагледавајући уочене проблеме, учесници Конференције захтевају да:

- 1) **Председник Владе Републике Србије и министар надлежан за послове саобраћаја:**
 - a) покрену рад Националног Тела за координацију послова безбедности саобраћаја на путевима, и све друге надлежне државне органе и институције да се посвете раду на унапређењу безбедности саобраћаја;
 - b) убрзају рад на усаглашавању и усвајању Стратегије безбедности саобраћаја и Акционог

плана безбедности саобраћаја, засновано на науци, најбољој пракси и искуствима најнапреднијих земаља у погледу безбедности саобраћаја, са јасним мерама, неопходним средствима, очекиваним резултатима, начином праћења и одговорностима;

- c) хитно захтевају од свих председника општина и градоначелника да покрену локалне кампање „Спасимо 1 живот“, којима би се, низом једноставних активности, у 2014. години смањио број погинулих у саобраћајним незгодама у свакој локалној заједници у Србији најмање за по један.
- 2) Председник Владе Републике Србије и министар-и надлежни за послове финансија и привреде покрену процес измене прописа који уређују осигурање од аутоодговорности, тако што би се продужила и повећала издвајања за видео надзор на путевима са досадашњих свега 1,2 %, на најмање 20%.
- 3) Министар надлежан за послове саобраћаја:
 - a) преузме одговорност и организује процес сталног унапређивања прописа у безбедности саобраћаја, на основу научних знања и најбоље праксе;
 - b) успостави перманентан рад вишеекторске радне групе која ће сагледати примену Закона о безбедности саобраћаја и предложити измене и допуне у складу са реалним потребама;
 - c) припреми детаљан извештај о томе какве су ефекте дали одредбе Закона о безбедности саобраћаја, са посебним освртом на оне које нису реализоване у пракси, као и оне које се не могу применити, и ко је одговоран што се Закон не примењује у пуном капацитetu (шта је предвиђено, шта је и када урађено, шта није урађено, ко је одговоран за то што није урађено и у ком року ће извршити своје обавезе);
 - d) покрене процедуру за измену расподеле наменских средстава од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима тако што би се већи део издвајао за буџет локалних заједница (70%) за финансирање унапређења безбедности саобраћаја, у односу на државни буџет (30%);
 - e) додатно појасни одредбе Закона о безбедности саобраћаја које дефинишу намену средстава за унапређење безбедности саобраћаја, и покрене процедуру за измену тако што би се ограничио износ средстава за унапређење безбедности инфраструктуре (до 40 %) и прецизније одредила њихова намена (рецимо, спровођење нових процедура унапређења безбедносних карактеристика пута као фактора безбедности саобраћаја), односно тако што би се на локалном нивоу прописало финансирање унапређења рада саобраћајне полиције набавком опреме за контролу и регулисање саобраћаја, а на државном нивоу подршка пројектима локалних заједница;
 - f) у сарадњи са Агенцијом за безбедност саобраћаја, ЈП "Путеви Србије", Министарством надлежним за унутрашње

послове - Управом саобраћајне полиције, градовима, општинама и другим значајним институцијама наставе започета и покрену нова истраживања снимања индикатора безбедности саобраћаја у свим срединама, како би се створили услови за непрекидно праћење основних индикатора и даље планирање на основу индикатора у свом делокругу рада. Снимања треба обавити у складу са методолошким упутством које је израдила Агенција за безбедност саобраћаја, како би се обезбедила уједначеност у начину снимања индикатора безбедности саобраћаја;

- g) покрене низ активности ради примене одредби чл. 156 Закона о безбедности саобраћаја, које се односе на унапређење безбедности пута мерама из надлежности управљача пута (израда методологије и спровођење мера стратешке компаративне анализе утицаја пута на безбедност саобраћаја, ревизије безбедности саобраћаја, провере безбедности саобраћаја, идентификације опасних места, мапирања ризика на деоницама и идентификације најопаснијих деоница и санирање високо ризичних деоница пута и опасних места, независне оцене саобраћајних незгода са најмање једним погинулим лицем и предузимања мера у циљу унапређења безбедности пута);
- h) покрене иницијативу за израду упутства за пројектовање и спровођење кампања у безбедности саобраћаја, којим, би се између осталих прецизирао и састав пројектних тимова за израду и спровођење кампања у безбедности саобраћаја (тим састављен од стручњака следећих профиле: саобраћајни инжењери, психологи, социологи, режисери и остали који се баве безбедношћу саобраћаја);
- i) покрене иницијативу за унапређење безбедности рањивих учесника у саобраћају;
- 4) Председник Владе Републике Србије и министар надлежан за унутрашње послове:
 - a) створе услове за пуну примену прописа који уређују област обуке возача и полагање возачких испита.
- 5) Министар надлежан за послове финансија:
 - a) изда налог за ванредну контролу коришћења наменских средстава за финансирање безбедности саобраћаја од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима у периоду од 2009. до краја 2013. године, као и да објави резултате и изречене казне за све одговорне за ненаменско трошење новца који је Законом намењен унапређењу безбедности саобраћаја;
 - b) обезбеди да се средства од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима која припадају буџету Републике, и намењена су за финансирање унапређења безбедности саобраћаја на путевима, уплаћују на рачун Агенције за безбедност саобраћаја која би, у име националног Тела за координацију

послова безбедности саобраћаја на путевима припремала и организовала реализацију свеобухватног програма безбедности саобраћаја, заснованог на науци, најбољој пракси и искуствима најнапреднијих земаља у погледу безбедности саобраћаја.

- 6) **Надлежни органи** што пре донесу све прописане подзаконске акте и да што пре почну примену свих одредби Закона који уређују област безбедности саобраћаја, без изузетака.
- 7) **Председник Савета државне ревизорске институције** на првој седници Савета покрене поступак измене и допуне Програма ревизије уврштавањем корисника наменских средстава за финансирање безбедности саобраћаја од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима у периоду од 2009. до краја 2013. године. **Државна ревизорска институција** би требало да спроведе поступак ревизије у њима, објави резултате и покрене поступке за санкционисање одговорних за ненаменско трошење новца који је Законом намењен унапређењу безбедности саобраћаја.
- 8) **Повереник за информације од јавног значаја** настави да подржава напоре Конференције да обезбеди транспарентно извештавање о коришћењу средстава намењених за безбедност саобраћаја у локалним заједницама.
- 9) **Институт за стандардизацију Србије и Комисија за имплементацију стандарда ISO 39001** (Систем менаџмента у безбедности друмског саобраћаја) да у што краћем периоду усагласе текст стандарда ISO 39001 за Србију, а потом започну активности у погледу имплементације овог стандарда у свим субјектима релевантним за унапређење безбедности саобраћаја.

10) **Председници општина и градоначелници:**

- a) успоставе процес стратешког управљања безбедношћу саобраћаја, а посебно да: обезбеде детаљну анализу постојећег стања, успоставе мрежу партнера на локалном нивоу, припреме, усвоје и доследно спроводе локалне стратегије и акционе планове безбедности саобраћаја;
- b) започну и спроведу процес оцењивања стања безбедности саобраћаја у циљу што ефикаснијег дефинисања кључних области деловања и алоцирања средстава и акција, а ради унапређења безбедности саобраћаја;
- c) анализирају могућности и почну систематску и стручно осмишљену примену савремених система за аутоматско откривање и доказивање саобраћајних прекршаја, а у циљу унапређења понашања учесника у саобраћају;
- d) обезбеде средства и друге подстицаје за пројекте и активности удружења грађана и невладиних организација (НВО) у циљу јачања капацитета и одговорности у области безбедности саобраћаја;
- e) обезбеде да се поштују прописи којима се уређује извођење радова на јавном путу;

11) **Министар-и надлежни за послове просвете, науке и технолошког развоја:**

- a) у сарадњи са општинама и градовима покренути дугорочан стратешки план унапређења саобраћајног образовања и васпитања, а посебно да се успостави процес стручног усавршавања и сертификања васпитача, учитеља и других стручњака који раде са децом;
- b) обезбеди да министарство надлежно за послове просвете стручне скупове као што је ова Конференција, третира као акредитоване, и учесницима који долазе из основних и средњих школа (извођачима наставе) омогући одговарајуће бодовање.

12) **Агенција за безбедност саобраћаја, уз подрику научне јавности**, спроведе систематско истраживање и детаљну анализу институционалних капацитета у општинама и градовима (benchmarking), како би за наредну конференцију „Безбедност саобраћаја у локалној заједници“ припремили одговарајући реферат и усагласили план активности на јачању заштитног система.

за Програмски одбор

проф. др Крсто Липовац, с.р.

проф. др Милан Вујанић, с.р.

проф. др Драган Јовановић, с.р.